

PETER
MARTINIAK

ORFEOVA
VOLBA

NADČASOVÝ PRÍBEH O ORFEOVI

TATRAN

ORFEOVA
VOLBA

PETER
MARTINIÁK

ORFEOVA
VOLBA

NADČASOVÝ PRÍBEH O ORFEOVI

TATRAN

Vydalo Vydavateľstvo TATRAN, s. r. o., v roku 2026,
so sídlom Klariská 16,
815 82 Bratislava, Slovenská republika.
Vyšlo ako 5624. publikácia a 163. zväzok edície Slovenská tvorba.
Vydanie I.

Knižnú väzbu navrhol a spracoval Peter Zentko.

Zodpovedná redaktorka Adriana Oravcová

Jazyková redaktorka Jana Piroščáková

Technický redaktor Peter Zentko

Sadzba AldoDesign

Vytlačil FINIDR, s.r.o., Český Těšín.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

info@slovtatran.sk

Copyright © Peter Martiniak 2026

Ilustrácie © Peter Zentko 2026

Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2026

ISBN 978-80-222-1819-1

„Život je súhrn tvojich volieb.“

ALBERT CAMUS

Prológ

Pred dávnymi vekmi, keď nás ľudia vytvorili vo svojich myšliach, mali sme slúžiť ako stelesnenie ich predstáv a ideálov. Vštepili do nás svoje vlastné krásy i nedostatky, aby sme zastrešili ich sebecké a často aj detinské sny v zmysluplnom celku zvanom Mythos.

Ľudia sa stali staviteľmi našich životných ciest a ani sa nepýtali, či sme ochotní po nich putovať. Chceli sa cítiť ako bohovia.

Lenže niektorí z nás sa odmietli stať bábkami v rukách smrteľníkov. Odmietli nedokonalosť Mythosu, pretože ich veľké egó túžili po zrode nadčasových hodnôt.

Vzbúrenci to nikdy nemali ľahké; neraz sa rozhodli tak, že obetovali vlastné šťastie v prospech veľkosti. Jedným z takýchto rebelov bol i trácky bard Orfeus, najtalentovanejší hudobník všetkých čias a tragický hrdina,

ktorý sa vybral do podsvetia, aby priviedol svoju zosnulú manželku späť medzi živých.

Tak aspoň jeho príbeh opisuje Mythos. Stroho a scestne. Ja dnes však viem o inej, hlbšej a trvácnejšej stránke jeho osudu, ktorou presiahol hranice ľudského chápania a navždy ovplyvnil podobu samotného Mythosu.

PRVÉ DEJSTVO

Poludnie v Trákii

*Keď láska vyprchá z hĺbočín života cieľa,
tak pieseň zamĺkne, hoc sprvu skvostne znela.*

V jedno horúce letné poludnie sa v blízkosti hraníc Trákie prašnou poľnou cestou trmácali tri opité, v líščích maskách prestrojené menády: šialená Ino, besná Agaue a zúrivá Semele. Od rána vyprázdňovali mechy lacného červeného vína, aby utíšili hlavybôľ z predchádzajúceho dňa, a tak nečudo, že pod páliacim slnkom sa široko-ďaleko niesol ich nekontrolovaný rehot.

Ako tak prechádzali popri osamotenom vyschnutom figovníku, všimli si, že pod ním drieme otrhaný starec. Stíchli, podišli k nemu a obstali ho zo všetkých strán.

„Napi sa s nami!“ vyzvala starca Ino podguráženým hlasom.

„Moja hudba dohrala,“ unavene mávol rukou.

Menády si vymenili nechápavé pohľady.

„Čo to tára za sprostosti?“ spýtala sa vyjavene Agaue.

„Pozrime sa, či nemá pri sebe dačo užitočné.“

Starec rezignovane zopakoval: „Moja hudba dohrala. Žiadne víno ju neoživí ani nezmenší ťarchu obrovského ticha.“

Opäť ho nechápali, ale nič iné ani nemohli čakať. Spoločne doňho dobiedzali, aby sa uistili, že pri sebe nemá žiadne peniaze, a rozčuľovala ich jeho apatia. Chystali sa ho nechať napospas poludňajšej horúčave, keď si Semele zrazu všimla nezvyčajný amulet visiaci na jeho krku. Prudko mu ho strhla a s prekvapeným zhíknutím ho ukázala ostatným pijankám. Bola to drobná lýra z čistého zlata, zavesená na ošúchanom koženom remienku.

„Čo to má znamenať?“ spýtala sa nasrdene. „Koho si okradol?“

Starec sa zamyslel: „Možno sám seba. O dar od otca. Či skôr o predmet, ktorý mal byť darom – od niekoho, kto sa javil byť mojím otcom. Ja však verím skôr verzii, že ma ním obdarovala matka.“

Všetky tri si pred neho kľakli a z tesnej blízkosti si obzerali jeho tvár. Ovanul ho ich nepríjemný, prepitý dych.

„Neklam, vandrák!“ okríkli ho jednohlasne. „Dobre my vieme, komu tento medailón patril. Synovi boha Apolóna alebo tráckeho kráľa Oiagra, najnadanejšiemu z Iasonovej družiny argonautov a najlepšiemu speváko-

vi v Mythose – bájnemu Orfeovi! Ako si sa k nemu dostal, vrav!“

Menády natiahli k mužovi kostnaté hnáty a zlostne ním zatriasli. Keď sa však vystrel a obdaril ich chladným pohľadom, stiahli sa. „Už len samotný fakt,“ poznamenal, „že môj otec je neznámy, vypovedá o chabej dôveryhodnosti Mythosu. Narodili sme sa, aby sme poslúžili ako handra na vytretie dlažby tohto dvojtvárneho divadla, zašpineného prehnanou pompou, zamasteného detinskými predstavami.“

Prihlúplym ženám chvíľu trvalo, kým pochopili, s kým majú do činenia. „Je však pravda,“ doložil starec, „že mojou matkou je Kalliope.“

„Podľa Mythosu mal Orfeus zlatú lýru a zlato v hrdle...“

Muž unavene zavrel oči, nadýchol sa horúceho letného vzduchu a započúval sa do spevu svrčkov. „Je azda Mythos súborom všeobecných právd alebo len právd jeho vyznávačov?“

„Ty vari nie si jeho vyznávačom?“

„Pokladám sa za bežného človeka a o to, čo mi osud predurčil, som nikdy nežiadal. Mythos o mne vyplodil lživé legendy.“

„Takže nie je pravda,“ podozrievalo nadhodila Semele po dlhšej odmlke, „že si sa pred rokmi vybral do podsvetia a chcel si uprosiť Háda, aby vrátil zosnulú Eurydiku späť medzi živých, a že si ju vlastnou vinou po druhý raz a už navždy stratil?“

Starec ju prebodol prenikavým pohľadom. „Ty, žena, nemáš najmenej potuchy o tom, čo sa vtedy prihodilo.“

Všetky tri sa pred ním usadili do suchej trávy a po jednej si logli z posledného vínneho mecha. „Tak nám to rozpovedz,“ vyzvali ho povzbudivo. „Vyjav nám, aký príbeh sa môže vyvyšovať nad pravdy Mythosu.“

Nebolo mu to po vôli, lebo si už nechcel jatriť myseľ spomienkami na túto etapu života, no napokon sa podvolil. Nie však pre dotieravú nástoječivosť podgurážených poslucháčok – skôr pre odhodlanie presvedčiť sám seba, že v jeho mladosti sa našli vzácne okamihy, vďaka ktorým na život celkom nezanevrel.

Zhlboka sa nadýchol a začal zbierať ostré fragmenty pochmúrnych spomienok, zatiaľ čo navôkol stíchli svrčky a za hranicami Trákie sa rozhostilo smutné ticho.